

SIIPIRIKKO 2/80

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Puheenjohtaja: Risto Juvaste 80510 Onttola puh. 80293

Varapuheenjohtaja: Juha Miettinen Värttinätie 28
80260 Joensuu 26 puh. 32110

Sihteeri: Timo Karkkainen Pengerkatu 5 B 7 80200 Joensuu 20
puh. 33717

Rahastonhoitaja: Veijo Turunen Varpittie 2 A 9 80160 Joensuu 16
puh. 824186

Muut hallituksen jäsenet: Juhani Hyttinen Sorvarinkatu 6 80150
Joensuu 15 puh. 821482, Ilkka Lemmetyinen Kalevankatu 2 a C 17
80110 Joensuu 11, Jukka Pusa Peipontie 10 80130 Joensuu 13
puh. 25727, Pekka Puustinen Kalevankatu 12 D 22 80110 Joensuu 11
puh. 24691

Lehden toimituskunta: Juhani Hyttinen, Matti Kapanen ja Paavo Liimatta

Tilausasiat: Lehti ilmestyy v. 1980 lähtien 4 kertaa vuodessa (yhtenä
offset-monistettuna ja kolmena 32-sivuisena offset-painettuna numerona.
Jaetaan jäsenille jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1980
20 mk (opiskelijat 14 mk, perhejäsenmaksu 5 mk). Siipirikon tilausmak-
su v. 1980 18 mk. Irtonumerot 4 mk (+ 2 mk postituskuluja).
Yhdistyksen postisiirtotili: KU 879 55 - 8/Pohjois-Karjalan Lintutie-
teellinen Yhdistys r.y./Turunen Varpittie 2 A 9 80160 Joensuu 16.

Kansi Keltasirkku (Valokuvannut Olli-Pekka Pietiläinen)

Piirroksat: Riekkaja (s. 8), tunturikiuruja (s. 16) ja nuoria tyllejä
sekä pikkutylli (s. 31) Matti Kapanen

SISÄLLYSLUETTELO	Sivu
Peltopyy (Perdix perdix) Pohjois-Karjalassa: Hannu Lehtoranta ...	3
Talvilinnut 1978/79 Pohjois-Karjalassa: Paavo Liimatta	8
Kevätmuutto 1979 Pohjois-Karjalassa: Paavo Liimatta, Juha Miettinen ja Jouni Pursiainen	16
Kevätmuuton yhteishavainnointipäivä 28.4.1979 Pohjois-Karjalassa: Veijo Turunen	24
Lapinpöllöille pesälaatikoita: Olavi Kurttio	26
Palvelukseen halutaan luonnonvartijoita: Petri Hottola	27
Tiedonanto	28
Valokuvauskilpailun 1978 - 1979 tulokset	29
Määrittäjäpöytäkirja	30
Korjaus	31
Siipirikko vol 1979	32

★ = Valtakunnallisen (Suomen lintutieteellisen yhdistyksen) rari-
teettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.
☆ = Alueellisen rariteettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

PELTOPIYY (Perdix perdix) POHJOIS-KARJALASSA

Hannu Lehtoranta

Peltopyyn katsotaan levinneen Suomeen Karjalan kannaksen kautta
1700-luvulla. Tätä leviämistä edistivät suoritettut istutukset.
Istutuksista johtuen peltopyiden rodullinen asema meillä on sel-
vittämättä. Euroopassa on lajista erotettu 8 eri rotua (Peters).
Maamme itäosien kannan otaksutaan sisältävän rotujen Perdix p.
lucida (Altum) ja P.p. rossica (Johansen) vaikutusta.
Suorittamallani tutkimuksella pyrin selvittämään peltopyyn levin-
neisyyttä Pohjois-Karjalassa. Aineistoa tähän selvitykseen sain
Siipirikossa ja Luontopiiri-lehdessä julkaistun tutkimuspyynnön
avulla sekä lisäksi suoritin kyselyn lomakkeilla kaikissa Pohjois-
Karjalan riistanhoitoyhdistysten vuosikokouksissa helmi-maaliskuus-
sa 1979.

Tutkimuksen perusteella peltopyy voidaan Pohjois-Karjalassa luo-
kitella melkoiseksi harvinaisuudeksi. Vastauksia tuli 13 kunnasta,
joista 10:ssä oli tehty jonkin asteinen peltopyyhavainto. Seuraa-
vassa on havainnot käsitelty kunnittain.

Joensuu: Joensuusta tuli yksi havainto
15.4.1974 Hasanniemi 1♂ + 3 ♀ (soidintavia), (J. Hyttinen)

Juuka: Juuka voidaan katsoa eräksi parhaimmista peltopyyn esiin-
tymisalueilta Pohjois-Karjalassa. Havaintoja on tehty viimeisen
kymmenen vuoden aikana vuosittain. Huomion arvoinen seikka on ha-
vaintojen keskittyminen kunnan pohjoisosiin Vuokon kylään. Taulu-
kossa 1 on esitetty talvehtineiden yksilöiden määrät vuosittain.

Talvi	Yks.	Pääasiallinen havaintopaikka
-69/70	14	Vuokko, Lehtoniemi (HL)
-70/71	8	" (HL)
-71/72	6	" (HL)
-72/73	8	" (HL)
-73/74	10+8+6	Pohjois-Vuokko (10+8); Vuokko Lehtoniemi (ES,HL)
-74/75	4+6	Vuokko, Lehtoniemi; Pohjois-Vuokko (HL,HK)
-75/76	12	Etelä-Vuokko (OP)
-76/77	5	" (JH)
-77/78	9+2	Vihtasuo; Vuokko, Lehtoniemi (EH,HL)
-78/79	2	Vuokko, Lehtoniemi (OP)

Taulukko 1. Talvehtineiden (1.12-31.3.) yksilöiden määrät Juuassa.

Havainnoitsijat: E. Halonen, J. Halonen, H. Kuittinen, H. Lehtoranta,
O. Pehkonen ja E. Saarelainen.

Kevät-, kesä- ja syyshavainnot:

- 16.4.1973 2 yks., joista ♂ kanahaukan saaliiksi, Vuokko, Lehtoniemi
- 4.10.1973 n. 10 yks. sänkipellolta, Vuokko, Lehtoniemi (HL) (HL)
- 2.6. 1974 2 yks. Vuokko Lehtoniemi (HL)
- 6-7.8.1975 2 yks. sänkipellolla (T. Rissanen)
- 3.10.1975 n. 30 yks. sänkipellolta, Vuokko, Ruottilansaari (HL)
- 5.1978 2 yks. Vuokko Lehtoniemi (Jo & Ju Lehtoranta)
- 10.8.1978 2 yks. Keski-Vuokko (T. Turunen)
- 12.4.1978 2 yks. Etelä-Vuokko (J. Halonen)
- 7.4. 1979 2 yks. " (JH)
- 29.4.1979 2 yks. " (JH)

Varmaa pesimishavaintoa ei siis Juuasta ole 1970-luvulta, mutta vuosittaiset kevät- ja syyshavainnot (mahd. poikueita) viittaavat pienen pesivään kantaan.

Kitee: Talvella 1936-38 yli 10 yks:n parvi Potoskavaara, vuosina 1950-55 "useita parvia" ja 1977 1♂ yksilö Ruppovaara (talvella) Ilmoitus Kiteen lintukurssilla keväällä 1979.

Kontiolahti: Vuonna 1963 10-15 yksilön parvi, joista muutama selvisi talven yli Kontiolahden kylä (J. Jaatinen). V. -69 alle 10 yks:n parvi keskitalvella Kontiolahden kylä (JJ). Onttolassa -78/79 1♂ paikallisena koko talven (R. Juvaste).

Liperi: Parasta peltopyynn esiintymisaluetta Pohjois-Karjalassa on kiistämättä Liperi. Talvihavainnot esitetty taulukossa 2.

Talvi	Yks.	Pääasiallinen havaintopaikka
-62/63	11	kirkonkylä (L. Karttunen)
-63/64	'parvi'	Leppälahti (U-K. Eronen)
-68/69	"	Kokonlammen lähipelot (T. Penttinen)
-75/76	10	Lamminniemi (V. Pekkinen)
-77/78	n.30	Ahonkylä (M. Lihavainen)
	5+6	Sysmäjoen aukea (U. Kontkanen)
-78/79	4	Mattisenlahti (V. Kukkonen)
	2	Onttolan läh. (VK)

Taulukko 2. Talvehtineiden (1.12-31.3.) yksilöiden määrät Liperissä.

Kevät-, kesä- ja syyshavainnot:

- v. 1950 pesä Mattisenlahdessa (L. Karttunen)
- 4.7.1961 äänihavainto, kirkonkylä (LK)
- 17.6.1963 " " (LK)
- 1.6. 1969 2 yks. Papelosaari (Kokonlammen lähipelot) (LK)
- 4. 1976 1 yks. Harjula (P. Liimatta)
- v. 1977 poikue Papelonsaarella (LK)

- VIII-IX 1978 poikue Papelonsaarella (LK)
- syksy 1978 10 yks. Ahonkylä (M. Lihavainen)
- v. 1978 pesälöytö (11 munaa) Sysmäjoen aukea (U. Kontkanen)
- IV 1979 8 yks. Roukalahti (P. Lihavainen)

Lisäksi M. Lihavainen ja U. Kontkanen ilmoittivat tavanneensa useita poikueita. Useita poikasasia jäänyt eri vuosina niittokoneen terään (UK).

Nurmes: V. 1977 2 yks. maantiellä, Porokylä (J. Kokkonen).

Otokumpu: -76/77 talvella 12 yks. Sysmäjärvellä (A. Juvonen, Siipirikko 2/77) v. 1978 kesällä 5 yks. ja myöhemmin elokuussa 2 yks. parvia S. Reisbackan ja J. Vornasen tilalla (M. Hopponen).

Polvijärvi: Liperin jälkeen seuraavaksi parasta peltopyyalueutta Pohjois-Karjalassa on Polvijärvi. Talvihavainnot taulukossa 3.

Talvi	Yks.	Pääasiallinen havaintopaikka
-55/56	15	Niskaniemi (J. Hyttinen)
-72/73	n.30	" (JHy)
	13	Oriniemi (M. Kapanen & P. Liimatta)
-74/75	10-15	Kinahmo, Kirkkonie mi (JHy)
-76/77	5	Kinahmo (V. Hyttinen)
-78/79	6-7	Niskaniemi (H. Pirhonen)
(vuosina -60 - -74 keskimäärin 5-6 yks. J. Hyttinen)		

Taulukko 3. Talvehtineiden (1.12-31.3.) yksilöiden määrät Polvijärvellä.

Kevät-, kesä- ja syyshavainnot:

- 17.7.1966 2 yks. (♂♀) lentoon ohrapellosta, Niskaniemi (J. Hyttinen)
- 27.7.1966 2♂♂♀ + n. 25-30 lentävää poikasta, " (JHy)
- 71 ja -72 poikueita Niskaniemellä (H. Pirhonen)
- VI 1975 ♂ + ♀ tuhoutunut AIV:tä tehdessä terään, Kinahmo, Kirkkonie mi (JHy)
- kesällä 1978 1 ad + 3 juv tiellä Niskaniemi (P. Hottola)

Rääkkylä:

- 10.10.1978 1 yks. Juhmakka (V. Pitkänen)
- 20.9. 1978 2 yks. Joenmaa (VP)

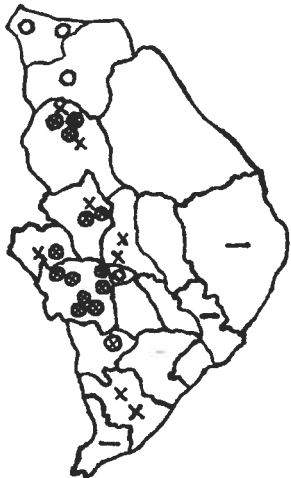
Valtimo:

- syyskesä 1978 1 yks. Koppelo (J. Lipponen)
- 8.6.1978 2 ad + 3 pientä poikasta, Uramonkylä (P. Meriläinen)

Kunnat, joista tuli vähintään yksi ilmoitus siitä, ettei peltopyytä ole siellä havaittu, olivat Ilomantsi, Kesälahti ja Tuupovaara.

Yhteenveto:

Eo. kunnittain esitetyistä havainnoista näkyy selvästikin se piirre, että peltopyyn levinneisyys Pohjois-Karjalassa rajoittuu läntisiin kuntiin, lähinnä Liperiin, Polvijärveen ja Juukaan. Pielisen itäpuolelta ei ole yhtään havaintoa.

Kartta 1.

Peltopyyhavainnot P-K:ssa 1970-luvulla. Eri merkeillä on merkitty ne alueet, jotka ovat selvästi olleet erotettavissa toisistaan.

- x = talvihavainto
- o = pesimähavainto tai muu hav. kesäajalta.
- = ei havaittu

Havainnoitsijoilta pyydettiin myös tietoja peltopyykantojen kehityksestä. Ymmärrettävästi vanhoista havainnoista ei ole tarkkoja päivämäärä- tai lukumäärätietoja. Havainnot kertoivat yksipuolisesti kantojen romahtamisesta.

Peltopyyllä voidaan sanoa olleen kaksi suurempaa huippukautta. Ensimmäinen näistä oli 1890-luvulla ja toinen 1930-luvulla. 1940-luvulla Etelä-Suomen kannat supistuivat, mutta Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa tapahtui mahdollisesti nälkävaelluksen johdosta kantojen voimistumista (SIIVONEN 1956). 1941-43 peltopyy oli lähes jokapäiväinen näky Liperissä, mutta on sen jälkeen ollut 1960-luvulle asti harvinaisuus (L. Karttunen). Sama ilmiö on ollut myös muualla Pohjois-Karjalassa (Lappi, Laaksonen). Juuan Vuokossa on 1940-luvulla liikkunut samoilla peltoaukeilla useita suuriakin parvia. Kantojen supistuminen nykyiselle tasolle on paikkakuntalaisten mukaan ollut noilta ajoilta melko jyrkkä.

Syitä kantojen taantumiseen ei ole täysin selvitetty. SIIVONEN mukaan tähän on vaikuttanut mm. syysviljojen viljelyalan supistuminen ja mahdollisesti ennen kadon alkua suoritetut lisäistutukset. Näihin istutuksiin käytetty eteläisempien maiden lintuaines on ehkä heikentänyt pohjoisiin oloihin sopeutuneita kantojamme.

Varmasti suuri merkitys on kantojen taantumiseen ollut maatalouden koneellistumisella ja viljelymenetelmien muuttumisella mitä todistaa myös tähän tutkimukseen kertyneet useat havainnot AIV:tä tehdessä teriin tuhoutuneista peltopyyistä. Taulukosta neljä näkyy peltopyiden kuolemien eri aiheuttajat kerättyssä aineistossa. Vertailuaineistona on E. Pulliainisen tutkimus peltopyykantoja verottaneista pedoista Pohjanmaalla ja Lounais-Suomessa talvella -65/66. Pulliainisen tilasto on siis vain talviajalta ja siinä eivät ole mukana liikenteen ja maanviljelyksen aiheuttamat tappiot.

Kuoleman aiheuttaja	Pohjois-Karjala	Pohjanmaa ja Lounais-Suomi (E. Pulliainen) talvi -65/66
Varpushaukka	-	12
kissa	-	10
kettu	-	3
kärppä	1	3
hilleri	-	3
kanahaukka	1	3
Accipiter sp.	-	3
koira	1	2
lehtopöllö	-	2
liikenne	5	-
niittokone tms.	7	-
	<u>n=15</u>	<u>n=41</u>

Taulukko 4. Peltopyiden kuolemien aiheuttajia Pohjois-Karjalassa 1970-luvulla.

Taulukon 4 perusteella voidaan sanoa, että liikenne on nykyaikaisuneen maanviljelyksen ohella suuri peltopyitä verottava tekijä. Kiitän kaikkia niitä havainnoitsijoita, jotka havainnoillaan auttoivat minua kartoittamaan peltopyyn levinneisyyttä Pohjois-Karjalassa. Samalla kiitän niitä luonnon ystäviä, jotka monin eri tavoin ovat auttaneet tätä helposti tuhoutuvaa lajia läpi kovien talvien.

KIRJALLISUUS

SIIVONEN 1956: Riistatiet. Julk.

PULLIAINEN, E. Suomen Riista 19

v. HAARTMAN, L. ym. 1963-72: Pohjolan linnut värikuvin.

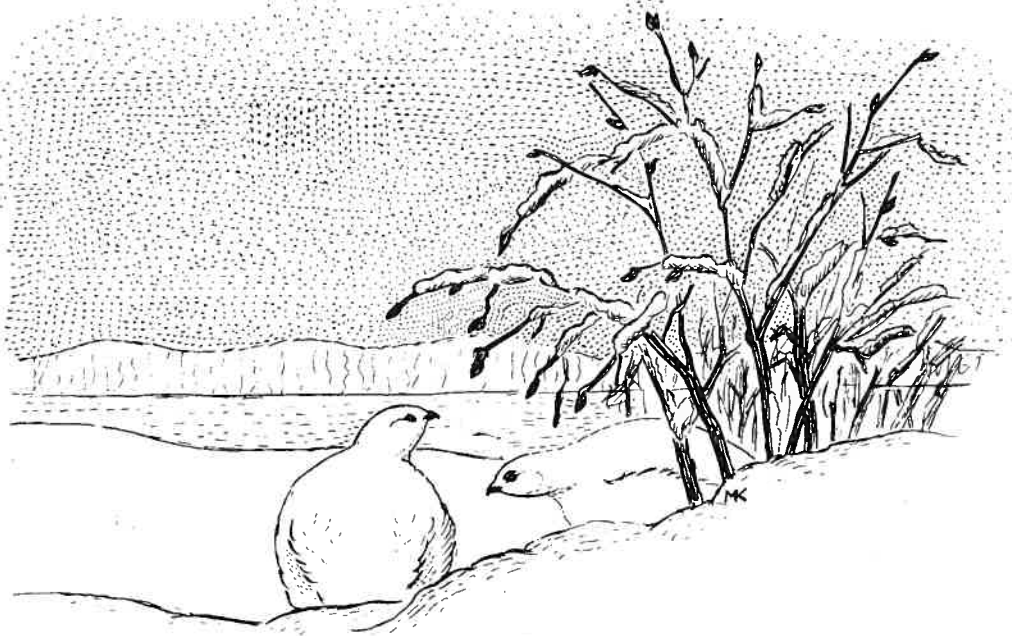
VETOOMUS PELTOPYYSTÄ

Olen jatkuvasti kiinnostunut kaikista peltopyyhavainnoista Pohjois-Karjalassa (esim. talviekologia, ravinto, viholliset, pesintä ym.). Jatkuvaan havainnointiin pystyville lähetään havaintolomakkeet pyynnöstä.

Hannu Lehtoranta

Lehtoniementie 1 83925 Vuokko

TALVILINNUT 1978/79 POHJOIS-KARJALASSA

Paavo Liimatta

Talven 1978/79 talvilinturaportti käsittelee maakuntamme linnustoa tuttuun tapaan. Kirjoitus sisältää yhteenvedon talvilintulaskentojen tuloksista ja lajikohtaisen katsauksen. Aineistoa kertyi ympäri Pohjois-Karjalaa lähes kaikilta aktiiveilta.

Havainnoitsijat: Tohmajärvi ja Värtsilä (Tuomo Eronen ja Kari Varonen), Joensuu (Juhani Hyttinen, Matti Kapanen, Esa Lavikainen, Paavo Liimatta, Juha Miettinen ja Kari Varonen), Pyhäselkä (Risto Laitinen ja Jouni Pursiainen), Outokumpu (Mauri Leivo ja Hannu Räsänen), Kontiolahti (Harri Kontkanen), Eno (Olavi Saaristo), Ilomantsi (Juha Miettinen ja Kari Varonen), Lieksa (Esko Lappi, Matti Riikonen ja Kimmo Koskela), Juuka (Hannu Lehtoranta ja Kari Varonen), Nurmes (Aila Larkkonen) ja Valtimo (Juha Kallamäki ja Mika Hämynen).

Havaintojen perusteella outokumpulaiset ovat olleet selvästi innokkaimpia talviretkelijöitä.

Sääolot

Talvi oli kuten edellinenkin kova pakkastalvi. Joulukuun keskilämpötila oli Joensuussa peräti 11^oC normaalia kylmempi eli -17,6^oC. Myös

tammi- ja helmikuu olivat keskimääräistä kylmempiä, kun taas maaliskuussa oli normaalia lämpimämpää. Ensilumi tuli Pohjois-Karjalaan jo marraskuun alussa, mutta pysyvä lumipeite vasta marras-joulukuun vaihteessa.

Joensuu	XI	XII	I	II	III
1978/79 °C	-0,4	-17,6	-12,4	-12,8	-3,5
vv. 1931-60	-1,4	- 6,5	-10,5	-10,4	-6,4

Taulukko 1. Kuukausittaiset keskilämpötilat talvella 1978/79 ja vv. 1931-60 Joensuussa (Ilmatieteen laitoksen kuukausiraportit).

Talvilintulaskennat

Tuloksia olen saanut (ottanut) käyttöni 11 reitiltä, joista vain 6 reitillä on suoritettu sekä syys-, vuodenvaihteen- että uusintalaskennat. Tulokset on esitetty taulukossa 2.

Laskentareitit olivat melkein samat kuin parina aikaisempina talvena, joten tulokset ovat vertailukelpoisia.

Syyslaskennassa havaittiin 8 reitillä 80 km matkalla 42 lajista 4881 yksilöä, mikä tekee 610 yks./10 reittikm eli 143 yks./10 r-km vähemmän kuin edellisenä talvena. Lokkeja, rastaita ja kottaraisia tavattiin laskennassa vielä runsaasti. Vuodenvaihteen laskennassa (10 reittiä) laskennan tulos oli 371 yks./10 r-km 35 lajista. Tulos on suurin piirtein sama kuin edellisenä talvena (364 yks./10 r-km). Taulukosta 3, jossa on esitetty tavallisimpien talvilintulajien yksilömääriä 10 r-km kohti, nähdään, että käpytikkoja ja punatulkkuja on ollut selvästi enemmän kuin kolmena aikaisempina talvena. Myös hömötiaisen kohdalla tulos on paras neljään vuoteen. Variksia, harakoita ja keltasirkkuja taas on tavattu vähiten neljään vuoteen. Talitiaisia näyttää olleen keskimääräistä vähemmän kuin myös vuotta aikaisemmin. Käpylinnuilla ja etenkin pikkukäpylinnalla oli huippuvuosi, ja lajia tavattiin lähes 40 kertaa runsaammin kuin vuotta aikaisemmin. Edellisvuoden suuret tilhiparvet olivat nyt huomattavasti pienempiä.

Uusintalaskennassa (9 reittiä) tavattiin 30 lajia ja 331 yks./10 r-km, mikä on lähes 80 yks./10 r-km enemmän kuin edellistalvena. Hippiäiselle talvi oli kohtalokas, ja ainoastaan 2 yks. nähtiin laskennassa. Käpytikkojen ja punatulkkun määrät laskivat noin puolella vuodenvaihteen tilanteesta. Muutoin muutokset suuntaan tai toiseen eivät ole huomattavia.

Lajikohtaiset havainnot

Isokoskelo 25.2-4.3. 1♂ p Joe Pielisjoki Ilosaari (MK ym.).

Allihaahka 9.12. 1♀-puk. p Joe Pielisjoki Schaumanin ranta (ks. SIIPIRIKKO 3/79, sivu 69). (MK ym.).

Varpushaukka Vähän havaintoja! Vain syyslaskennassa. Lisäksi 10.12. 1 p Joe Rantakylä (PL), 22.2. 1 p Joe Niinivaara (JP), Out Keskusta 1♂ ja 1♀ läpi talven (ML,HR), Juu Vuokko 1 yks. I-II samassa piha-piirissä (HL), Val kk 1 yks. XII (MH,JK), 2.2. 1 yks. Eno Uimaharju (OS).

Kanahaukka Vain syyslaskennassa! Lisäksi 6.1. Joe Siilainen (MK); 6.1. 1 yks. ja 24.2. 1♀ Pyh Niittylahti (JP,RL); 6.12. 1♂ Out Särkiselkä (ML), 6.1. 1♂ p Vuonos (ML,HR) ja 14.2. 1♀ Kalaton (HR)

Varpus/kanahaukka 5.12. 1 yks. Joe Keskusta (JM), 8.2. 1 yks. Kon Selkie (HK).

Riekko Uusintalaskennassa 1 yks. Lisäksi 3.12. 3 yks. ja 6.1. 2 yks. Out Vuonos (ML,HR) ja 14.12. 3 p Lähtevä (HR); 5-9.3. 4 p Ilo Mekrijärvi (KV); 18.2. 1 yks. Eno Uimaharju (OS).

Teeri Ks tll:t! Lisäksi Pyh 16/I; Out Vuonos yht. 40 XII-III, Paloranta 23/XII ja Munaniemi 23/I ja Kaitalampi 10 yks.; Lie Mäntyvaara 20.2. 10 yks. ja 5.3. 4 yks. (MR); Juu Vuokko n. 90 yks. parvi/XII ja 29.12. 30 yks.; Nur Savikylä 16/II (AL).

Metso Ks. tll:t! Lisäksi 2.12. 1♂♀ Out Makumäki (ML); 23.2. 1 yks. Lie Munkinvaara, 5.3. 1♀ Lapalie ja 1♂ Raatovaara (MR).

Pyö Ks tll:t! Lisäksi 24.2. 1 yks. Pyh Niittylahti (RL); 6.12. 1 yks. Out Ravilahti (ML) ja 10.12. 1 p Sätös (HR); 8.1. 1 yks. Lie Mäntyvaara ja 17.1. 1 yks. Koli (MR).

Fasaani Out Sätöskoski 20 p ja Out keskusta 2 p (ML), 26.2. 1 yks. Kon Selkie (HK).

Peltopyy Yllättäen muutama havainto. 4.3. 1♂♀ Kon Onttola (R. Juvaste, JM,IL); Juu Vuokko 1-15.12. 2 yks., 1.1. 1 yks. ja 15.2. 2 yks. (O. Pehkonen).

Harmaalokki 26-28.2. 1 juv Joe Pielisjoki Keskusta (JM,JP).

Kesykyvyhky Ks. tll:t! Lisäksi 5 yks. Out Keskusta (ML) ja 18.1. 18 yks. Lie Keskusta (MR).

Hiiripöllö Vain yksi havainto, 10.12. 1 p Joe Repokallio (E Lav).

Varpuspöllö Nyt vain 3 havaintoa, kun edellisenä talvena 5 havaintoa. 20.2. 1 yks. Juu Vuokko (O. Pehkonen), 4.3. 1 p Ilo Revonkylä (KV) ja 14.2. 1 yks. Kon Selkie (HK).

Sarvipöllö Yksi havainto, 6.12. 1 p Out Alavi (HR).

Lehtopöllö Yksi paik. läpi talven Out Jokipohja (ML ym.).

Harmaapäätikka 10.12-21.2. 1♂ ruokintapaikalla Kon Selkie (HK).

Käpytikka Ks. tll:t! Selvästi runsaampi kuin edellisenä talvena. Joe 2/XII, 1/I, 6/4/II ja 2/2/III; Kon 1/XII, 1/I, 2/II ja 1/III; Toh 2/II; Lip 1/I; Out 15/15/XII, 34/30/I, 10/7/II ja III yhtä runsas kuin II; Eno 2/XII ja 3/I; Juu 13/11/II ja Nur Savikylä 1 yks. läpi talven.

Valkoselkätikka Ks. tll:t! Lisäksi yksi havainto 18.1-18.2. 1♀ kävi säännöllisesti ruokintapaikalla Pyh Mansikka-ahossa (JP).

Pikkutikka Viisi havaintoa, 21.1. 1 p Pyh Reijola ja 14.3. 1♂ Mansikka-aho (JP); 21.1. 1 p Out Munaniemi (HR); 28.1. 1♂ Lie Petroniemi (EL) ja 22.12-7.1. 1 yks. lintulaudalla Juu Länsi-Vuokko (Tarmo Turunen).

Pohjantikka Ks. tll:t! Lisäksi 2 havaintoa, 18.2. 1♂ kiertel. Out Matovaara (ML) ja 6.1. 1 yks. Lie Kontuvaara (J. Mauranen).

Palokärki Ks. tll:t! Lisäksi 10 havaintoa, 20.1. 1 yks. Pyh Mansikka-aho (JP,RL) ja 24. 2. 1 yks. Niittylahti (RL); 3.12. 1 p Out Mustakangas (ML), 1.1. 1 ä Ruutu (ML), 7.1. 1 p Mykymäki (HR) ja 21.1. 1 p Munaniemi; 17-18.2. 1 p Pol Kinahmo (MK); 18.1. 1 Lie Matovaara (MR), 22.2. 1 Saavankallio (MR) ja 17.3. 1 Kontiovaara (EL).

Korppi Ks. tll:t! Enemmän havaintoja kuin edellisenä talvena: Joe 12/4/XII, 4/III; Pyh 32/I (yksi parvi!), 1/II ja 2/III; Out 13/4/XII, 9/3/I, 10/3/II ja 2/III; Kon 2/XII, 3/I ja 3/II; Lie 25/2/XII, 6/I, 1/III. Yht. 52/XII, 48/I, 14/II, 9/III.

Varis Ks. tll:t! Suurparvia: Joe n. 500/II (JH) ja 4.2. 150 p Out Keskusta (HR).

Naakka Ks. tll:t! Lisäksi 12.1. n. 70 p/kiertel. ja 31.1. 50 p/k Joe Siihtala, 4.3. 20 p Keskusta (JH). Talvehtiva kanta runsastunut.

Harakka Ks. tll:t! Lisäksi Kon Selkie 5-10 p läpi talven (HK).

Närhi Ks. tll:t! Lisäksi suunnilleen saman verran havaintoja kuin ed. talvena. Toh 2/II; Joe 2/XII ja III; Pyh muut. yks.; Out 4/3/II; Kon 1/XII, I, II; Lie 1/XII ja I; Juu 2/XII ja I, 5/II; Nur 2/XII ja 4/II. Yhteensä n. 30 yks.

Kuukkeli Yllättäen havainto Outokummusta, 14.1. 2 p Lähtevä (ML).

Talitiainen Ks. tll:t!

Sinitiainen Ks. tll:t! Lisäksi suurin piirtein yhtä paljon havaintoja kuin ed. talvena. Joe 2/2/XII, 5/5/I, 7/4/II ja 4/3/III; Out 12/7/XII, 5/4/I ja 1/II; Kon 1/XII ja Val 1 yks. lintulaudalla talvella (Irja Tietäväinen). Yhteensä 38 yks.

Kuusitiainen Ks. tll:t! Lisäksi 3 havaintoa: 31.12. 2 yks. Joe Repokallio (JM), 30.1. 1 p Kukkosensaari (KV) ja 3.3. 1 yks. Repokallio (JM).

Töyhtötiainen Ks. tll:t! Lisäksi Outokummussa selvästi enemmän kuin vuosi sitten: Out 30/11/XII, 7/4/I, 4/3/II ja 6/III; Joe 1/III; Kon 2/2/I ja 2/II; Lie 1/XII, I ja III; Juu 3/II; Val 1-2 yks.

Hömötiainen Ks. tll:t! Lisäksi Out:ssa tehty runsaasti havaintoja: 189/43/XII, 92/20/I, 66/25/II ja 45/12/III. Kon Selkie läpi talven 5-10 yks. ruokintapaikalla.

Pyrstötiainen Vain kaksi havaintoa: 18.2. 7 p/k Toh Oravaara (KV) ja 25.3. 4 yks. Val Sivakka (MH).

Koskikara Havaintoja 15 yksilöstä: 7.1. 2 ja 21.1. 1 yks. Out Lähtevänjoki (HR); 6.12. ja 26.2. 1 yks. Lie Siikajoki (EL,MR), 20.1. 1 yks. Saarijoki (EL) ja 19.1. 1 p Merilä (KK); III alku 2 yks. Val kk (Jyrki Tuovinen) ja 28.3. 2 yks. Nuolikoski (MH). 5 yks. Kii Ruskeakoski O. Eskelinen.

Puukiipijä Ks. tll:t! Muuten lajia tavattu lähinnä vain Out:ssa: 11/9/XII, 6/3/I ja 1/II, lisäksi 20.1. 1 yks. Pyh Mansikka-aho (JP).

Mustarastas 15.1-15.2. 1♂ Lie Vehkakangas (P. Tolvanen); 27.12. 1 p Out Keskusta ja 30.12. 1 p Aittoharju (HR) sekä 6.12. 1♀-p p Valkeinen (ML).

Räkättirastas Ks. tll:t! Joulukuussa melko runsaslukuinen. Joe: suurimmat parvet 6.12. 60 p Niinivaara (MK), 6.12. ja 10.12. 100 p Mutala (JH), 5/4/I, viimeiset 17.2. 1 yks. Sihtala (MK) ja 10.3. 1 yks. Niinivaara (KV); 15.1. 1 yks. Pyh Kumpu (JP); Out: suurimmat parvet 2.12. 90 Keskusta (HR) ja 6.12. 79 p Valkeinen (ML), muutoin 181/20/XII ja 10/9/I, viimeinen 21.1. Munaniemi (HR); 21.1. 1 p Kon kk (KV); Lie 8-29.1. 13/9 (EL, KiK, MR); Juu 1.12. 5 yks. ja 22.12. 1 yks. Vuokko (HL), 21.1. 1 p Ahmovaara (KV) ja 20.2. 1 yks. Vuokko (O. & K. Pennanen); Nur 1.12. ja 2.1. 1 yks. Savikylä ja 30.12. 1 yks. Aronsalmi (AL, HL).

Hippiäinen Ks. tll:t! Joulukuussa lajia vielä monin paikoin, minkä jälkeen havainnot vähenivät murto-osaan: Out 122/22/XII ja 7/2/I; Joe 2/I ja III ja 3/2/II; Pyh 3/2/XII; Kon 2/XII; Juu 3/II.

Tilhi Ks. tll:t! Joulukuussa runsaasti havaintoja Joensuusta ja Outokummusta: Kuukausittaiset suurimmat määrät eri osissa Joensuuta ja Outokumpua:

Tilhiä (Valok. V. Turunen)

Joensuu	XII	I	II	III
Mutala	150	5	30	30
Keskusta	500	15	-	-
Niinivaaran suunta	400	60	70	100
Kettuvaaran "	200	30	20	-
OUTOKUMPU (Kesk.)	500	28	25	-

Muulla: Pyh 20/XII, 3/I ja 21/4/II; Kon 16/I ja 2/II; Kii 5/II; Lie 80/11/I, 15/2/II ja 42/5/III; Juu 15/XII; Nur Savikylä 30.12-1.1. 3 yks. ja 19.2. 7 yks.; Val "Läpi talven useita kymmeniä".

Lapinharakka Vain kaksi havaintoa: 26.1. 1 yks. Kon Selkie (HK) ja 27.12. 1 yks. Pyh Mansikka-aho (JP).

Kottarainen Vain yksi havainto: 21.12. 1 p Joe Mutala (MK).

Nokkavarpuksen Ks. tll:t! Lajista tehtiin talven aikana runsaasti havaintoja mm. Joensuusta. Esiintymisestä tulee myöhemmin erillinen yhteenvedo.

Viherveikko Ks. tll:t! Laji on runsastunut ja levinnyt viime vuosina aivan selvästi. Joe 9/4/XII, 26/11/I, 93/12/II, III:ssa monin paikoin ♂ ja laul.♂♂, mm. 13.3. n. 60 p Keskustassa; Pyh 1/I; Kon Selkie 1/XII ja 1-3 yks. /I/II; Out keskusta läpi talven 10-20 yks.; Lie 2/XII, 8/7/I, 5x 1-3 yks./II, 7/III; Juu kk 20.12-21.2. 5-12 yks. ja Vuokko 19-22.2. 2 yks.; Nur 3/2/XII ja 1/I/II; Val kk us. yks./III.

Tikli Ainoat havainnot: 2-3.12. 8 yks. ja 30.12. 1 p Pyh Reijola (JP).

Vihervarpunen Ks. tll:t! Tavattiin enemmän kuin ed. talvena. Joe 7.12. 10 p, 16.2. 1 yks.; Out 103/13/XII, 3/I.

Urpainen Ks. tll:t! Jonkin verran runsaampi kuin edellisenä talvena. Muut kuin tll-havainnot koko maakunnasta: 1091/XII, 1343/I, 897/II ja

n. 800/III alku ja nämä jakautuivat kunnittain seuraavasti, Joe 125/7/XII, 310/9/I, 242/6/II ja 87/4/III; Pyh 6/2/XII ja 250/2/I; Out 723/25/XII, 450/15/I, 449/17/II ja n. 200/III alku; Kon 170/3/XII ja 100/I; Eno 3/XII, 40/I/II; Kii 1/II; Ilo 101/8/III; Lie 193/4/I, 115/4/II ja 370/4/III; Juu 64/2/XII ja 50/II.

Punatulku Ks. tll:t! Erittäin runsas verrattuna kolmeen ed. talveen. J. Tiussa rengasti Joe Niinivaaralla yli 300 yks. ja PL rengasti yli 100 yks. Joe Rantakylässä.

Taviokuurna Ks. tll:t! Poikkeuksellisen runsas läpi talven! Tll:jen lisäksi tavattiin 293 yks./83 hav., kun ed. talvena vain 21 yks. Joe 53/14/XII, 13/6/I ja 16/5/II; Pyh 26/5/XII, 27/6/I ja 13/3/II; Out 34/12/XII, 19/12/I, 44/5/II ja 8/III; Lie 28/8/I, 4/2/II ja 5/III; Juu 2/2/XII ja Val 1/I.

Peippo Vähemmän kuin parina ed. talvena. Vain 1.12. ja 9.1. 1♂ p Joe Vehkalahti (ELav).

Pikkukäpylintu Ks. tll:t! Erittäin runsas! Lisäksi Joe 5-20 yks. parvia läpi talven; Out suurimmat parvet kuukausittain 25/XII, 30/I, 25/II ja 10/III; Pyh 1/I ja 8/II; Lie 18/2/I ja 13/2/II; Kii 2/II; Ilo 1/III; Juu 1/II.

Isokäpylintu Ks. tll:t! Lisäksi muutamia havaintoja. Pyh 3/III; Out 10/3/XII, 1/I ja 2/II; Lie 1/I, 2/II ja 10/2/III.

Kirjosipikäpylintu Ks. tll:t ja vuoden 1978 rariteetit (SIIPIRIKKO 3/1979, M. KAPANEN). Vuoden 1979 puolella tehdyt havainnot julkaistaan v. 1979 rariteettikatsauksessa myöhemmin.

Loxia sp. Ks. tll:t! Lisäksi runsaasti havaintoja: Pyh 15/III; Out suurimmat parvet 59/XII, 43/I ja 39/II; Kon 5/2/I; Eno 14/3/II; Juu 2/II; Nur 4/XII ja 1/II.

Keltasirkku Ks. tll:t! Lisäksi Nur Savikylä 30-50 yks. läpi talven (AL).

Pulmunen Yksi havainto: 30.12. 2 yks. Nur Savikylä (AL,HL).

Varpuksen Ks. tll:t!

Pikkuarpuksen Ks. tll:t! Värttilän-Tohmajärven-Kiteen alueen ulkopuolelta vain kaksi havaintoa: Joe Rantakylä 1 yks. läpi talven (P. Tanninen) ja 1.1. 1 yks. Joe Niinivaara (MK, M. Alanen).

Talven aikana tavattiin kaikkiaan 57 lajia, mikä on 3 vähemmän kuin edellisenä talvena. Talvilintulaskentojen perusteella yksilömäärät olivat samaa suuruusluokkaa kuin vuotta aikaisemmin. Mutta talvella oli aivan omat luonteenomaiset piirteensä. Käpylintuja, etenkin pikkukäpylintuja, mutta myös isokäpäreit ja kirjosiipiä tavattiin ennätysellisen paljon ilmeisestikin hyvän kuusen siemensadon johdosta. Vähintäänkin yhtä kiintoisia olivat myös kymmenet havainnot nokkavarpukselta eri puolilta maakuntaa ja jopa yli 30 yksilön suurparvet. Tavallisemmista lajeista punatulkuja liikkui paljon ja eksyi suurin joukoin rengastajien pyydyksiin. Merkittävää ovat myös viherpeipon jatkuvasti kasvavat yksilömäärät talvisaikaan. Useiden valopilkkujen ansiosta lintutalvi jää mieleen varsin värikkäänä, vaikka talvilintulaskennat eivät sitä noteeraakaan keskimääräistä paremmaksi.

Laji	Joensuu			Outokumpu			Liekksa			Tohmajärvi-Värtsilä			Juuka	
	s	vv	u	s	vv	u	s	vv	u	s	vv	u	s	u
	2	2	2	3	3	2	1	3	2	1	2	2	1	1
	17	17	17	31	28	21	8	20	13	14	22	22	10	10
Telkkä										2				
Vesilintu sp.										3				
Kanahaukka	1			1						1				
Varpushaukka										2				
Metso					2		1		1					
Teeri				12	10		2	5	4	7	20			
Pyö							3	1			1	5	1	
Riekko												1		
Harmaalokki	2													
Kalalokki	4													
Kesykyyhky	16	14	9											
Käpytikka	3	2	2	4	18	4			1	4	17	7	3	6
Valkoselkätikka									1					
Pohjantikka				2	1						1		1	
Palokärki					1									
Korppi			4		8				1	2			1	
Varis	49	62	94	107	32	30	4	25	7	3	4	2	12	1
Naakka		2	1											
Harakka	27	27	34	98	71	67	9	71	16	11	34	49	27	15
Närhi	6	2	2			1	2	1		8	10	3	3	1
Talitiainen	87	31	71	270	143	116	10	102	26	23	51	38	23	19
Sinitiaainen	7		2			3								
Kuusitiaainen	2	2	1								2	1		
Töyhtötiainen	1	2	2	1	13	8			1	3	5	3		3
Hömötiainen	32	20	20	56	148	62	26	20	19	20	31	32	18	17
Puukiipijä	2	2	2	8	3		1			1				
Mustarastas				2			2			2				1
Räkättirastas	50			103	1		20	3						23
Punakylkirastas				3										
Hippiäinen	9	2	2	24	46		6	2		10	3		11	
Tilhi	5	8		81	18	41	20	19			1			
Kottarainen	50			250						10				
Nokkavarpunen					9	6	1							
Viherpeippo		3	12	6	2	26		2	5					2
Vihervarpunen	88			137	10	8				14		2		
Urpiainen	1534	75	33	86	378	65	40	90	120	19	66	265	58	
Hemppo				3										
Punatulkku	43	30	73	63	88	17	11	132	34	16	28	12	34	16
Tavlokuurna	2	1			16					1				
Pikkukäpylintu	44	20	11	41	60	27	25	43	23		70	2		7
Isokäpylintu		8		3		4						3		
Kirjosiiplikäpyl.				2	15	2					4	2		
Loxia sp.				18	25	7				27	5	70		6
Keltasirkku	59	5	90	53	137	112	50	53	26	40	134	255	69	31
Varpunen	97	99	147	317	122	195	50	279	64	40	43	31	8	
Pikkubarpunen										40	44	73		
Yhteensä yks.	2220	417	612	1751	1380	798	283	858	351	334	575	853	293	134
Lajia	25	21	20	27	27	19	19	19	16	25	22	19	16	12

Taulukko 2. Talvilintulaskentojen tulokset talvella 1978/79 Pohjois-Karjalassa. 2/17 = reittien lukum./reittien pituus km. S = syyslaskenta, vv = vuodenvaihteen laskenta ja u = uusintalaskenta.

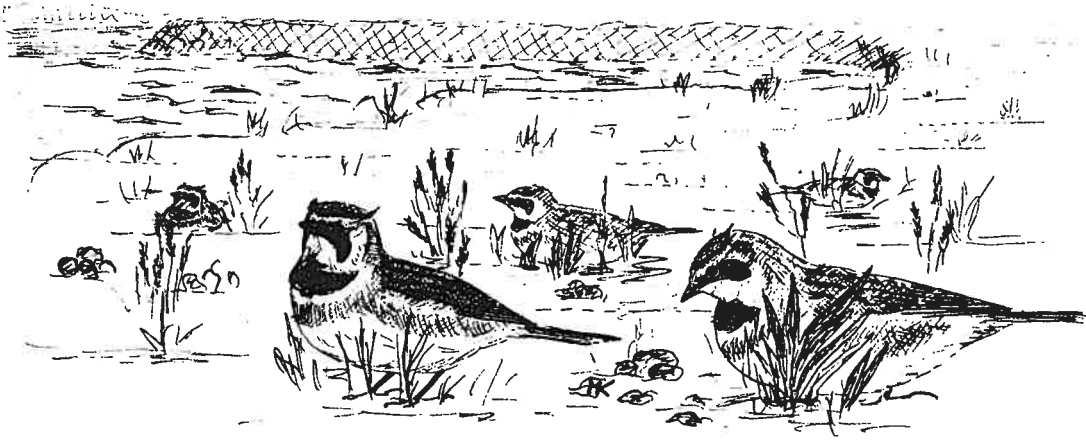
Laji	Vuodenvaihteen laskenta				Suomi 1960- 75	Uusinta- laskenta 1978/79
	1978/ 79	1977/ 78	1976/ 77	1975/ 76		
Käpytikka	5,1	2,6	1,8	1,5	5,8	2,4
Varis	14,1	32,2	52,7	17,0	28,9	16,1
Harakka	23,3	23,8	33,3	31,9	11,0	23,0
Talitiainen	37,6	35,1	53,5	61,1	41,1	32,5
Hömötiainen	25,2	10,4	24,6	19,5	10,4	18,1
Hippiäinen	6,1	3,0	7,2	4,1	5,6	0,2
Urpiainen	70,0	53,6	305,0	65,0	15,3	58,1
Punatulkku	32,0	11,4	12,0	23,8	10,5	18,3
Keltasirkku	37,8	67,9	156,0	72,9	43,5	61,9
Varpunen	62,4	70,0	45,3	76,0	49,1	52,7
Yhteensä	313,6	310,0	391,1	377,0	217,2	283,3
Teeri	4,0	2,8				
Korppi	1,0	0,5				
Närhi	1,5	1,1				
Töyhtötiainen	2,3	0,6				
Puukiipijä	0,6	0,3				
Tilhi	5,3	36,1				
Viherpeippo	0,8	1,6				
Vihervarpunen	1,1	1,5				
Pikkukäpylintu	22,2	0,6				
Isokäpylintu	0,9	-				
Loxia sp.	3,4	-				
Yhteensä	356,7	355,1				

Taulukko 3. Tavallisimpien talvilintulajien yksilömäärät 10 reittikilometriä kohti vuodenvaihteen (+ uusinta-) laskennassa talvella 1978/79 Pohjois-Karjalassa.

Hömötiainen (Valok. K. Koskela)

KEVÄTMUUTTO 1979 POHJOIS-KARJALASSA

Paavo Liimatta, Juha Miettinen ja Jouni Pursiainen

Havainnoitsijat

Joensuu: Juhani Hyttinen, Matti Kapanen, Timo Karkkainen, Kimmo Koskela, Esa Lavikainen, Paavo Liimatta, Mikko Mehtonen, Juha Miettinen, Jukka Turunen. **Pyhäselkä:** Risto Laitinen, Jouni Pursiainen, KK. **Outokumpu:** Arto Juvonen, Jukka Kinnunen, Mauri Leivo, Hannu Räsänen. **Liperi:** Lauri Karttunen, PL, AJ, JK, ML, HR. **Kitee, Värtsilä ja Rääkkylä:** JH, MK, PL. **Kontiolahti:** Harri Kontkanen, Jouni Mertanen, KK, RL, PL, JM, JP. **Lieksa:** Jukka Heikkinen, Antti Hämäläinen, Harri Ihalainen, Esko Lappi, Kari Lytykäinen, Arto Määttä, Matti Riikonen, KK. **Juuka:** Jari Halonen, Timo Kortelainen, Aila Larkkonen, Hannu Lehtoranta, Jouni Lehtoranta, Jukka Lehtoranta. **Valtimo:** Raimo Hyvärinen, Mika Hämynen, Juha Kallamäki ja Jyrki Tuovinen.

Havainnot

Kevätmuuton alkaminen, päämuutto ja päättyminen on esitetty tutuissa taulukoissa. Muuton alkamista koskevat havainnot maakunnan pohjoisosista eli Lieksan, Juuan ja Valtimon alueelta on esitetty suluissa maakunnan etelä- ja keskiosien muuton alkamista koskevien havaintojen yhteydessä. Kevään pedoista, isoista linnuista ja arktikasta on esitetty erilliset lyhyet yhteenvedot.

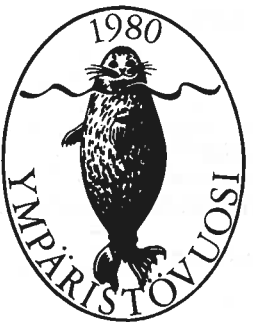
Havaintojen kokoajat

Muuton alkamisen, päättymisen ja päämuuton on koonnut Paavo Liimatta, isot linnut ja arktikan Juha Miettinen sekä pedot Jouni Pursiainen.

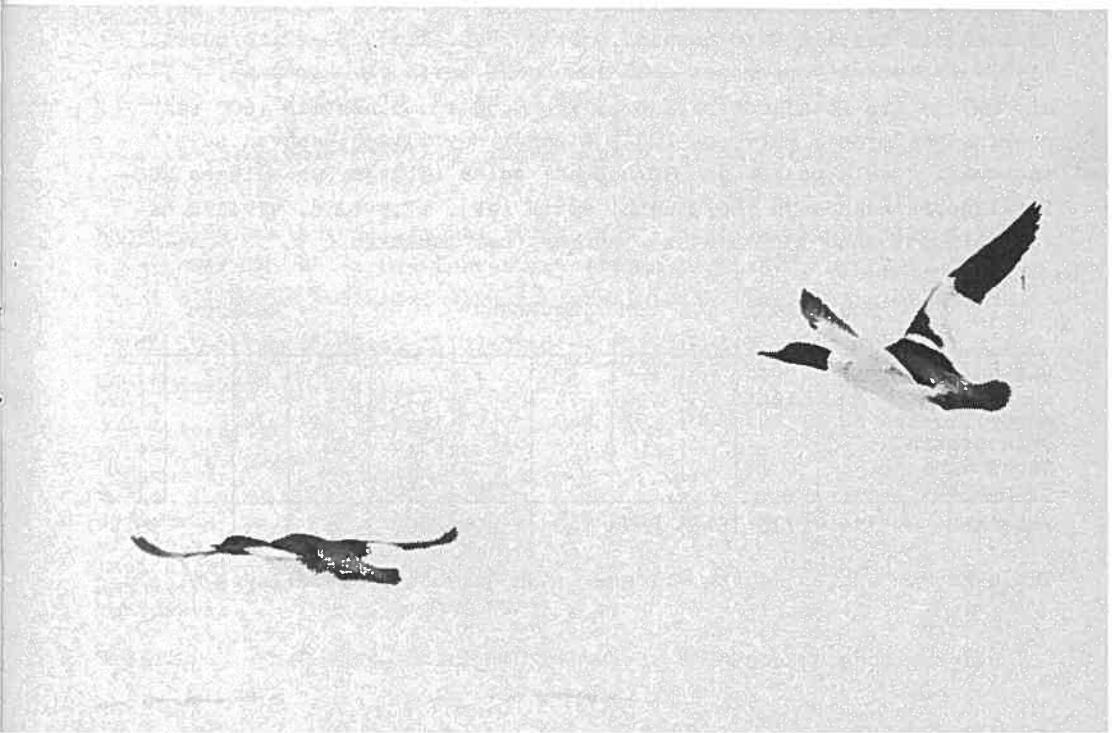
Muuton alkaminen

Laji	1. havainto	2. havainto	2. havainto
Kulka	1.5. 1 m Out Syväjärvi (29.4. 1 p Val Nuolikoski)	3.5. 1 p Lip Heponiemi	21.4. 2 m Pyh Mittyalahti
Kaakkuri	9.5. 1+2 k Joe Höyt.kan.	10.5. 1 p Out Syväjär.	13.4. 2 m Joe Hasanniemi
Gavia sp	26.5. 5 m Ilo Iatti	30.4. 3 p Out Syväjär.	22.4. 1 m Lip Pölkky. + us. muita havaintoja
Silkkiiukku	29.4. 4 p Joe Kukkosensaari (1.5. 2 Lieksanj.suu)	6.5. 2 p Out Syväjär. 3 p Rää Klesjärvi	21.4. us. hav. Lip, Pyh
Härkälintu	6.5. 1 p Rää Klesjärvi	12.4. 3½ Joe Pielisj.suu	21.4. us. hav. Kon, Out, Joe
Mustakurkku-uikku	3.5. 1 p Out Syväjär.	27.4. 1½ Lip Hepon.	26.4. 1 p Joe Iikeenn.
Heinäsosea	6.4. 1½ p Joe Pielisjoki (13.4. 1½ Lie Suonn.)	30.4. 1½ Out Syväjär.	19.5. 1 m Out Matovaara
Tavi	26.4. 2 p Out Syväjär. (27.4. 2½ Lie Kaup. niemi)	27.4. 1½ Out Syväjär.	5.5. 1 ad.♀ p Joe Höyt.kan.
Heinätaivi	28.4. 1½ Vär Sääperi (5.5. 1½ Lie Kevätlahti)	27.4. 1 p Pyh Mulo	22.4. us.hav. Lip, Pyh
Jouhisosea	26.4. 1½ Joe Höyt.kan. (29.4. 1½ Juv Vuokko)	27.4. 1½ Out Syväjär.	26.4. 1 m Out Syväjär.
Haapana	26.4. 1 p Out Syväjär. (30.4. 1½ Lie Rikolanlampi)	27.4. 1½ Out Syväjär.	17.5. 1 m Out Keskusta
Lapasosea	26.4. 1½ Vär Sääperi (13.5. 1½ Lie Nurmi järvi)	29.4. 1½ Out Syväjär.	12.4. 1 m Out Sätös
Lapasotka	15.5. 3½ Out Syväjär.	28.4. 1 p Vär Sääperi	24.4. 1 p Pyh Mulo
Tukkasotka	28.4. 4 p Lip Hepon. (3.5. 2½ Lie Jauhainen)	12.4. 1½ Joe Piel. Joki-suu	23.4. us. hav.
Punasotka	22.4. 1 p Lip Hepon. (9.5. 1½ Lie Jauhainen)	13.5. 12 Out Syväjär.	6.6. 2 p Pyh Sintelini.
Telkkä	11.4. 3 p Joe Utra (13.4. 1½ Lie Lieksankoski)	6.5. 4 p Kon Pitkäranta	25.4. 6 p Out Syväjär.
Alli	4.5. 3 p Joe Utra (13.5. 200 m Lie Kevätlahti)	4.5. 16 g Out Syväjär.	21.5. 2 m Joe Ukoniemi
Pilkkaelipi	22.5. 4 m Joe Kukkosensaari	14.4. 8 p Lip Hepon.	2 p Joe Höyt.kan.
Mustalintu	4.5. 15 p Kon Pitkäranta (2.5. 1½ Lieksanj.suu)	3.5. 8 p Lip Hepon. 2 p Out Syväjär.	5.4. 3 p Pyh Reijola
Tukkasokelo	2.5. 1½ Joe Kukkosensaari (3.5. 1½ Lie Aia-Kelvä 2½ Lie Jaunainen)	22.4. 7 p Pyh Mulo	4.5. 1 p Joe Utra
Isokoskelo	13.4. 1½ Joe Hasanniemi (26.4. 1½ Val Nuolikoski)	26.5. 180 m Joe Kulho (25.5. yht. 1000 m Lie Kontiolahti)	29.4. 3 p Joe Höyt.kan.
Uivelo	1.5. 2 p Lip Hepon. (4.5. 1½ Lie L-joki-suu 1½ Lie Korpijärvi)		27.4. 1 m Out Syväjär.
Metsähänhi	5.4. 7 m Ilo Haavalaampi (25.4. 15 Val Nuolikoski 1 m Lie Kitee)		22.5. 1 p Joe Höyt.kan.
Valkoposkianhi	25.5. satoja m Out (25.5. yht. 1000 m Lie Kontiolahti)		26.4. 2 p Joe Iikeenn. 2 p Vär Sääperi

Anser sp.	(25.4. 5 m Lie Raubala)		
Hänhi	21.4. 2 m Pyh Mittyalahti		
Leulujoutsen	12.4. 1 m Lip Hepon. (25.3. 2 m Lie Partolanmäki)		
Hiihiraukka	21.4. 1 m Lip Pölkkyvaara (25.4. 1 m Joe Iikeennityt + us. muita havaintoja)		
Piekanen	12.4. 1 m Lip Ahokylä (25.4. 1 m Juv Vuokko)		
Varpusaukka	8.4. 1 p Out Jokipohja (13.4. 1 m Val kk)		
Kanahaukka	22.4. 1 m Pyh Raunavaara (30.4. 1 Lie Raunala)		
Accipiter sp.	(22.4. 1 Lie Hattuvaara)		
Mehiläishaukka	15.5. 1 m Out Syväjär.		
Ruskosuohaukka	(30.5. 1 p Lie Sikkovaara)		
Sinisuoehaukka	24.4. 1 kiert. Out Syväjär.		
Kalasaakki	21.4. 2½ m Lip Pölkky. (23.4. 1½ p Val kk)		
Nuolihaukka	22.4. 1 m Joe Mutala (5.5. 1 Lie Kevätlahti 1 " Lemminkylä 1 " Tienusu)		
Tuulihaukka	13.5. 2 p Pyh Karjakuumpu (10.5. 1 p Val Mustaj.)		
Ampuhaukka	10.4. 1 p Joe Nuijaka (12.4. 1 Lie Lamminkyliä)		
Kurki	21.4. 3 m Kon Onttoia (8.5. 1 Juv Vuokko)		
Luuhauiitti	22.4. 2 m Lip Pölkky. (23.4. 5 m Lie Peltola)		
Mokikana	3.6. 1 p Lip Härtinlampi		
Meriharakka	24.4. 5 p Out Syväjär.		
Töyhtöhyppä	8.5. 9 p Out Syväjär.		
Pylli	(12.5. 26 p Lie Kinahonsalmi)		
Pikkuylili	3.4. 1 p Lip Mattisenlahti (1.4. 1 Lie Raubala)		
Tunarakummita	28.4. 1 p + 1 m Vär Sääperi (6.5. 1 Lie Sokojoki)		
Kapustarinta	27.4. 1 m Out Syväjär. (1.5. 1 Lie Lampela)		
Karikko	17.5. 2 m Joe Höyt. kan. (30.4. 1 p Pyh Mulo)		
Tsiivänvuohi	19.5. 1 p Joe Höyt. kan.		
Jänkäkurppa	25.4. 3 Lip Lamminlampi (28.4. 1 Lie Reposuo)		
	4.5. 1 p Kon Pitkäranta		

Isokoskelo (Valok. K. Varonen)

Maailman	Viimeinen havainto	2. Viimeinen havainto
Laji	26.5. 2 m Out Synamäki	23.5. 5 m Joe
Kulikka	23.5. 1 m Joe Ukonieniemi	20.5. 1 m Joe Höyt.kan.
Kaakkuri	5.6. 5 m Joe Ukonieniemi	4.6. 1 m Joe Ukonieniemi
Gavia sp.	27.5. 6 m Joe Höyt.kan.	26.5. 3fg Joe Höyt.kan.
Sillikkulikka	26.5. 2 m Joe Ukonieniemi	17.5. 6f Joe Höyt.kan.
Lapaoska	17.5. 2 m Joe Höyt.kan.	3.6. 1 p Iidp Härkkinlampi
Uivelo	3.6. 1 p Iidp Härkkinlampi	12.6. 6 m Joe Kalkkosensaari
Metshanhani	12.6. 6 m Joe Kalkkosensaari	5.6. 20 m Joe Ukonieniemi
Sepelhanhi	5.6. 20 m Joe Ukonieniemi	27.5. 5 m Joe Höyt.kan.
Laulujoutsen	27.5. 5 m Joe Höyt.kan.	29.5. 4 m Pyn Mittyhähti
Joutsen	29.5. 4 m Pyn Mittyhähti	6.5. 3 m Pää Osvälähti
Hilirhanikka	6.5. 3 m Pää Osvälähti	5.5. 1 m Joe Höyt.kan.
Piekana	20.5. 1 m Out Vuonos	13.5. 1 m Out Siltö
Varpusnahikka	9.5. 1 p Joe Vehkalähti	5.5. 3 m Joe Höyt.kan.
Sinisuuhanikka	20.5. 16 m Out Synamäki	15.5. 1 m Joe Ukonieniemi
Kalašäkki	16.5. 2 kiert. Out Vuonos	13.5. 2 m Out Vuonos
Tullihanikka	22.5. 1 NW Joe Vehkalähti	19.5. 1 m Joe Höyt.kan.
Ampuhaukka	5.5. 1 m Pyn Rastvaara	3.5. 1 p Out Siltö
Kurki	31.5. 4 m Out Vuonos	22.5. 1 m Out Vuonos
Merihanikka	30.5. 1 p Joe Höyt.kan.	
Töyhönhyppä	26.5. 10 NW Joe Höyt.kan.	20.5. 2 m Joe Höyt.kan.
Tyylil	11.6. 4 p Joe Höyt.kan.	8.6. 3 p Joe Höyt.kan.
Pikkutyylil	12.6. 1 p Joe Höyt.kan.	11.6. 2 p Joe Höyt.kan.
Kapustaranta	24.5. 1 p Pyn Mälo	23.5. 1 p Joe Vehkal.
Karrikokko	6.6. 1 p Joe Höyt.kan.	25.5. 1 p Out Vuonos
Pikkukovri	17.5. 1 m Out Aava	15.5. 1 p Pyn Mälo
Punakurvi	3-6.6. 1 + p p Joe Höyt.kan.	21.5. 1 p Kon Ruppilveni.
Metsävikielo	24.5. 1 p Joe Utra	2.6. ua. p Kon Pitkär.
Lato	7.6. 6 p Kon Venelähti	6.6. 1 p Joe Höyt.kan.
Punajalavikielo	8.6. 1 p Joe Höyt.kan.	5.6. 1 p Joe Höyt.kan.
Valkovikielo	10.6. 1 p Joe Höyt.kan.	23.5. 1 p Out Vuonos
Metsävikielo	26.5. 1 p Out Vuonos	7.6. 9 p Joe Höyt.kan.
Pikkusivri	8.6. 2 p Out Vuonos	2.6. 2 p Out Vuonos
Lapinsivri	3.6. 4 p Out Vuonos	6.6. 4f p Joe Höyt.kan.
Suosivri	7.6. 21 p Joe Höyt.kan.	2.6. 5 p Out Vuonos
Suokukko	4.6. 14 p Joe Höyt.kan.	

Metshavikielo	28.4. 15 p Vär Seltöeri (PL ym.) ja 5.5. 10 p (JW), 30.4. 10 p Out Synamäki (ML, HR).
Lato	12.5. 60 p/m Out Siltö (AJ, HR) ja 14.5. 40 p/m Vuonos (ML, HR).
Rantaseipi	13.5. 10 p Out Vuonos (ML) ja 17.5. 14 Ide Sokojoiki (AH).
Valkovikielo	4.5. sin. 50 p, josta 48 yhdessä parveessa, Kon Pitkäranta (PL) ja 25 p Out Synamäki (HR), 6.5. n. 50 p Räk torki-Hautalampi (MK, PL).
Metsävikielo	14.5. 25 p Out Vuonos (ML, HR).
Suokukko	14.5. 110 p + 90 m Out Synamäki-Vuonos (ML, HR), 15.5. 145 m Vuonos ja 19.5. 100 p Synamäki (HR).
Harmalokki	24.4. 110 NE Joe Pielisjoiki (TK), 8.5. 80 p ja 10.5. 100 p Out Synamäki (JK ym.).
Nuokkuri	10.5. 100 p Out Synamäki (JK, HR).
Selkälokki	Ks. yht. havainnointin tulokset: 27.4. 700 p/m Out Synamäki (ML, HR) ja 27.4. 300 Ide I-Jokien (EL).
Naurulokki	15.5. 230 p Out Synamäki (ML) ja 21.5. 160 p ja 23.5. 200 p Vuonos (ML, HR).
Pikkulokki	21.4. yht. 181 m Iidp Pölkkyvaara (ML, HR).
Sepelkyyhy+Colluma sp.	Ks. yht. havainnointin tulokset: 12.4. 40 p Pyn Mälo (EL).
Kuru	20.5. n. 500 p Out Vuonos (AJ, HR).
Hirvialae	20.5. kymmeniä Ide Siltälampi (EL).
Töyryhäsky	26.3. 75 p Out Keskueta-Kalaton.
Mustavaris	Ks. yht. havainnointin tulokset:
Räkkötiivas	Räkkötiiv. Punakylki - 27.4. n. 1000 p/m Out Synamäki (ML, HR).
Räkkötiivas	Ks. yht. havainnointin tulokset:
Leulunsaas	" " " 29.4. 60 p Out Siltö (ML, HR), 6.5. 50 p ja 16.5. 80 p Synamäki (HR).
Punakylkireastas	6.5. 21 m Kon Pitkäranta (JW).
Rauttilinen	22.5. 5 p Out Vuonos (AJ ym.).
Metsäkivinen	Ks. yht. havainnointin tulokset: 29.4. 190 p Out Iaa-rusko (ML, HR).
Vähähäkki	21.5. 200 p Out Vuonos (AJ ym.).
Keltävästehäkki	Ks. yht. hav. tulokset: 21.4. 40 m Iidp Pölkkyvaara (ML, HR).
Vihertarpunen	" " " 21.4. 1420 m Iidp Pölkkyv. (ML, HR).
Peippo + Fri sp.	" " " 13.5. 54 p Juv Vuokko (HL) ja 14.5. 25 m Ide Hattivaara (JK).
Rajusivri	" " " 9.4. 80 + 50 p Pyn Mittyhähti ja 12.4. 50 p Mälo (RL), 12.4. 50 p/m Out Siltö (ML, HR).
Lapinsivri	
Pulmunen	

KEVÄÄN 1979 ISOT LINNUT

Kurkien ja joutsenten muutto oli lähes viime vuotisen ennätyskevään veroista. Päämuutto sattui sopivasti muutontarkkailupäiväksi (28.4.), jolloin nähtiin kurkia 487 ja joutsenia 155 yksilöä eri puolilla maakuntaa.

	Huhtikuu				Toukokuu					Yht.
	-15	16-20	21-25	26-30	1-5	6-10	11-15	16-20	21-	
Kurki	6	1	58	652	158	57	48	27	31	1038
Joutsen	10	6	44	143	67	34	48	14	4	370
Cygnus sp.	-	-	5	30	7	-	-	-	-	42

Taulukko 1. Kurjen ja joutsenten muutto viiden päivän jaksoissa keväällä 1979.

Myös metsähanhien paras päiväsumma saatiin 28.4: 556, joista 335 määritettiin metsähanhiksi. Mutta hyviä muuttopäiviä riitti aina 13.5. asti. Kaikkiaan havaittiin 2010 varmaa tai todennäköistä Anseria.

Arktisten hanhien muutto oli taas kevään parasta nähtävää. Päämuutto alkoi 25.5, jolloin valkoposkia nähtiin Outokummussa, Lieksassa, Joensuuissa ja Pyhäselässä. Muutto jatkui iltaan asti ja läpi yön, sillä viimeinen havainto tehtiin yöhämärissä klo 23.05 Pyh Niittylahdessa ja ensimmäinen 26.5. aamuhämärissä klo 2.20 Out Sätöslahdessa. Parhaat summat saatiin Outokummussa, jossa 25.5. klo 5.30-22.10 muutti 1110 valkoposkea 7 parvessa sekä 100 hanhi sp:tä (P. Hirvonen, AJ, JK, ML, HR) ja Lie Kotalahdessa, jossa klo 6.30-13.45 nähtiin 1000 valkoposkihanhea myös 7 parvessa (MR). Lisäksi Höytiäisen kanavan suistossa muutti 2 valkoposkea ja 390/4 hanhi sp:tä (IL) ja Pyh Mulossa 200+2 valkoposkihanhea ja 190/3 hanhi sp:tä (JP). 17.5-12.6. välillä havaittiin yhteensä 3900 arktista hanhea (ks. taulukko 2.).

	Huhtikuu			Toukokuu					Kesäkuu			Yht.
	21-25	26-30	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	3-7	8-12		
Metsähanhi	43	497	400	165	33	1			1		1140	
Anser sp.	54	154	85	190	78		1				562	
Anser/Branta	14	124	30	95	49	4	1042	30	20		1408	
Valkoposkih.							2314	303			2617	
Sepelhanhi										8	8	
Branta sp.						35	150				185	
Yhteensä	111	775	515	450	160	40	3507	333	21	8	5920	

Taulukko 2. Hanhien muutto viiden päivän jaksoissa keväällä 1979.

ARKTINEN MUUTTO KEVÄÄLLÄ 1979

Gavioiden muutos ei ollut selvää huippua. Mainita kannattaa suuret paikalliset ja muuttavat parvet: Out Sysmäjärvi 10.5. 70 p (JK,HR) ja 12.5. 45 p (ML) sekä Joe Höytiäisen suisto 20.5. 46 m (PL).

	Toukokuu				Kesäkuu			Yht.
	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	1-5	
Kuikka	6	92	87	83	13	3		284
Kaakkuri		4	3	1	1			9
Gavia sp.	1	20	19	38	66		16	160
Yhteensä	7	116	109	122	80	3	16	453

Taulukko 1. Gavioiden muutto viiden päivän jaksoissa keväällä 1979.

Arktisten vesilintujen päämuutto tapahtui 22-23.5. 22.5. muutti 18500 vesiäistä, joista suurin osa nähtiin Joe Kukkosensaassa: klo 17.40-20.20 muutti 2336 allia, 100 mustalintua, 4 pilkkasiipeä, 50 Melanitta sp:tä ja 12460 allia/Melanittaa (EL,RP). 23.5. muutti yhteensä 12500 vesiäistä, joista Pyh Mulossa 5550 (RL, JM, JP) ja Joe Kukkosensaassa 5050 (EL, AK). Muualla maakunnassa nähtiin 22-23.5. vain n. 900 yksilöä.

	Toukokuu				Kesäkuu			Yht.
	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	1-5	
Alli			222	430	8008	309		8969
Mustalintu	34	14	27	20	367		2	464
Pilkkasiipi					46			46
Melanitta sp.					50			50
Alli/Melanitta				1030	23485	450	250	25215
Lapasotka			6			6		12
Yhteensä	34	14	255	1480	31956	765	252	34756

Taulukko 2. Arktisten vesilintujen muutto viiden päivän jaksoissa keväällä 1979.

Kahlaajien muutto oli vaisua. Erityisesti jänkäsirriäiset olivat vähissä. Sirrien suurimmat parvet havaittiin yllättävän myöhään. Pikkusirri oli ainoa kahlaaja, joka esiintyi hieman tavallista runsaammin.

	Suurimmat parvet	Kevään summa/havaintokerrat
Meriharakka	12.5. 26 L.K.	46/10
Tylli	17.5. 20 H.k.	138/44
Tundrakurmitsa	-	15/10
Karikukko	-	6/5
Punakuiri	14.5. 20+14 H.k.	41/6
Punajalkaviklo	-	31/20
Suosirri	17.5. 25, 5-7.6. 85+42+21 H.k.	236/16
Pikkusirri	1.6. 25 O.V., 5-6.6. 20+30 H.k.	105/10
Lapinsirri	22.5. 40 O.V., 6.6. 30 H.k.	183/28
Jänkäsirriäinen	-	3/3
Vesipääsky	5.6. 8 O.V. ja 14 H.k.	48/13

Taulukko 3. Kahlaajien suurimmat parvet ja havaintojen yhteismäärä.

PEDOT KEVÄÄLLÄ 1979

Petolintuhavainnot jakaantuivat tänä keväänä siten, että Liperin, Pyhäselän ja Värtsilän osuus oli noin 20 %, Outokummun 15 % ja Joensuun 9 %. Muista kunnista tuli havaintoja alle 6 % kokonaismäärästä.

	-20.4.	21-25.4.	26-30.4.	1-10.5.	11.5-	yht.
Hiirihaukka	0	13	112	26	6	157
Piekana	2	15	186	28	6	237
Buteo/Buzzard	1	23	253	38	9	324
Mehiläishaukka	0	0	0	0	10	10
Varpushaukka	3	15	79	17	7	121
Kanahaukka	0	1	7	1	0	9
Accipiter sp.	0	6	13	4	2	25
Sinisuhaukka	0	12	52	20	9	93
Circus sp.	0	1	2	0	1	4
Ruskosuuhaukka	0	1	0	2	0	3
Kalasääski	0	1	19	18	15	53
Ampuhaukka	1	6	11	4	1	23
Tuulihaukka	6	18	59	17	11	111
Nuolihaukka	0	0	1	0	6	7
Falco sp.	2	4	5	2	2	15
Yhteensä	15	116	799	177	85	1192

Taulukko 1. Kevään 1979 petomuutto Pohjois-Karjalassa.

Useimpien lajien päämuutto sattui 28.4., mikä tässä aineistossa vielä erityisesti korostuu syystä, että 28.4. oli yhteishavainnointipäivä. Yleensä summat ovat hieman edelliskeväistä pienempiä, paitsi tuulihaukalla, joita näkyi kaksinkertainen määrä.

KEVÄTUUON YHTEISHAVAINNOINTIPÄIVÄ 28.4.1979 POHJOIS-KARJALASSA

Veijo Turunen

Havaintopaikat ja havainnoitsijat:

1. Värtsilä, Sääperinjärvi klo 4.15-15.10: T. Eronen, J. Hyttinen, M. Kapanen, P. Liimatta ja K. Varonen.
2. Pyhäselkä, Hammaslahti (Elovaara) klo 4.30-14.30: M. Alanen, R. Laitinen, J. Miettinen ja J. Pursiainen.
3. Joensuu, Höytiäisen kanava klo 8.15-14.50: P. Puustinen, E. Tuomisto, A. Vähätalo ja I. Lemmetyinen.
4. Liperi, Viinijärvi (Pölkkyvaara) klo 4.05-17.29: M. Leivo ja H. Räsänen.
5. Kontiolampi, Rupikivenlahti (Varparanta) klo 4.30-14.25: M. Mehtonen ja J. Turunen.
6. Eno Jakojärvi (7.50-9.40 ja Alusvesi (10.05-14.10)): P. Huovila ja K. Leppänen.
7. Juuka, Vuokko (Lehtoniemi) klo 4.00-12.00: T. Kortelainen ja H. Lehtoranta.
8. Lieksa, Reposuo klo 4.15-14.00: J. Heikkinen, A. Hämäläinen ja J. Välijoki.

Havainnot

Laji	Vär	Pyh	Joe	Lip	Kon	Eno	Juu	Lie	Yht.
Sinisorsa		9		4	27		2		42
Anas sp.		14					9		23
Telkkä				2	10				12
Isokoskelo	8	4		15			2		29
Vesilintu				40	1				41
Vesil. yht.	8	27	-	61	38	-	13	-	147
Metsähanhi	46	7		31	16	52	4	113	269
Anser sp.	16	27	3	13	2	-	-	13	74
Ans/Bra	-	42	-	16	3	-	-	-	61
Hanhet yht.	62	76	3	60	21	52	4	126	404
Hanhi/joutsen	-	-	-	-	6	-	-	-	6
Laulujoutsen	5	1	34	3	-	24	-	10	77
Cygn sp.	-	5	-	19	-	-	-	-	24
Joutsenet yht.	5	6	34	22	-	24	-	10	101
Hiirihaukka	29	30	3	13	1	2	-	1	79
Piekana	61	16	-	31	1	3	6	1	119
But sp.	76	-	9	-	18	-	-	-	103
But/Per	-	40	-	38	-	-	-	-	78
Varpushaukka	16	10	-	15	-	1	-	1	43
Kanahaukka	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Acc sp.	2	1	1	3	1	-	-	-	8
Haarahaukka	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Merikotka	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Sinisuhaukka	6	8	2	6	1	1	1	-	25
Cir sp.	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Kalasääski	11	4	-	1	-	-	-	-	16
Ampuhaukka	2	1	-	-	-	-	-	-	3
Tuulihaukka	4	6	2	8	-	2	3	1	26
Fal sp.	2	2	-	-	-	-	-	-	4
Iso peto	-	5	-	-	-	2	-	1	8
Pieni peto	1	-	2	-	-	1	-	1	5
Pedot yht.	211	127	19	115	22	12	10	6	522
Kurki	62	91	8	66	12	87	29	40	395
Kurki/joutsen	-	-	-	-	25	-	-	-	25
Kurki/iso vesil.	-	-	-	-	10	-	-	-	10
Töyhtöhyppä	78	155	51	148	41	87	98	61	719
Kapustarinta	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Taivaanvuohi	-	11	10	1	1	-	1	1	25
Isokuovi	1	12	-	53	34	40	34	93	267
Num sp.	8	31	-	-	-	-	-	-	39
Metsäviklo	-	6	-	7	3	-	1	-	17
Liro	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Valkoviklo	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Tringa sp.	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Pikkukahlaaja	-	-	12	-	-	-	-	-	12
Selkälökki	-	4	-	3	-	-	1	-	8
Harmaalökki	-	9	-	3	-	-	-	10	22
Kalalökki	-	2	p	3	11	-	8	-	22
Naurulökki	20	227	7	522	12	100	25	25	938
Larus sp.	-	55	-	22	15	-	1	-	93
Sterna sp.	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Uuttukyyhky	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Sepelkyyhky	44	63	5	57	25	24	24	5	247
Col sp.	-	92	1	21	-	-	-	26	140
Kiuru	9	8	14	78	4	156	66	96	431
Korppi	-	1	-	-	-	-	-	5	6
Varis	-	24	-	18	-	-	-	54	96
Corvus sp.	-	6	-	-	-	-	-	-	6
Kulorastas	2	3	-	-	-	-	-	4	9
Räkättirastas	87	61	5	230	23	300	43	8	757
Laulurastas	1	13	-	43	1	1	1	-	60

Laji	Vär	Pyh	Joe	Lip	Kon	Eno	Juu	Lie	Yht.
Punakylkirastas	33	65	6	188	1	230	19	1	543
Mustarastas	-	5	-	2	-	-	-	-	7
Tur iso	59	111	-	143	-	17	4	-	334
Tur pieni	148	211	-	26	-	-	-	-	385
Tur sp.	-	68	36	-	74	77	-	35	290
Kivitasku	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Rautiainen	1	11	-	27	-	-	-	-	39
Niittykirvinen	5	17	-	51	-	58	15	105	251
Metsäkirvinen	2	10	-	18	-	-	16	-	46
Ant sp.	-	-	-	-	-	-	20	-	20
Västäräkki	58	48	-	67	11	67	43	64	358
Mot sp.	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Lapinharakka	-	1	-	-	-	-	5	-	6
Tilhi	-	10	-	16	-	-	-	-	26
Kottarainen	3	9	-	12	-	58	12	48	142
Viherpeippo	-	1	-	1	-	-	-	-	2
Vihervarpunen	-	10	-	44	-	-	-	5	59
Urpiainen	-	36	-	335	1	4	72	94	542
Punatulkku	-	1	-	3	1	-	3	-	8
Lox sp.	-	-	-	-	-	-	3	-	3
Peippo	2	123	-	588	6	5	28	117	869
Järripeippo	1	8	-	46	-	-	-	-	55
Fri sp.	-	7	-	27	20	-	-	-	54
Keltasirkku	-	6	-	12	-	-	13	2	33
Pohjansirkku	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Pajusirkku	6	4	-	22	5	-	1	9	47
Emb sp.	-	-	-	3	-	-	1	-	4
Lapinsirkku	30	-	-	2	-	-	6	-	38
Pikkulintu	7	622	-	1055	-	117	78	1	1880

LAPINPÖLLÖILLE PESÄLAATIKOITA

Olavi Kurttio

Helmikuussa 1978 vietiin eri puolille Torniota 6 kpl lapinpöllöille tarkoitettuja pesälaatikoita erilaisille biotoopeille ja eri korkeuksille lähinnä sattumanvaraisesti, sillä tietoa lapinpöllön pesimisestä alueella ei ollut. Yhteen laatikkoon, joka oli viety 12.2. tärppäsi sinä keväänä. Jo 18.2. puhalteli sen vieressä lapinpöllö lähes -30°C pakkasessa. Ensimmäinen poikanen kuoriutui 11.5. ja kaikki kuusi poikasta selviytyivät pois pesästä. Mainittakoon että laatikoilta oli tasan kilometri toiseen lapinpöllön pesään, joka oli vanhassa kanahaukan pesässä.

Seuraavana syksynä vietiin muutama laatikko lisää, mutta nyt ei havaittu yhtään pesintää, sillä pöllöjä oli nyt hyvin vähän.

Kemissä, Tornion naapurikaupungissa, ovat paikalliset ornitomaanit riipustaneet maastoon useita kymmeniä tekopesiä (lapinpöllöille, hiirihaukoille ym.), joissa vuonna -78 pesi lukuisia lapinpöllöjä, mutta viime keväänä ei ainuttakaan.

Tekemiemme pesälaatikoiden koko oli n. 45 x 45 cm + laidat 15 - 20 cm, ja ne oli tehty tuuman laudasta. Maastossa siihen kasattiin poh-

Lapinpöllön pesälaatikon asennus (Valok. Olavi Kurttio)

jalle sammalia, turvetta, risuja ym. rojua. Laatikko olisi hyvä sijoittaa paikalle, josta on hyvä näkyvyys ympäristöön (ei kuitenkaan hakkuuaukean ainoaan puuhun), korkealle ja sellaiseen paikkaan, jossa siitä sulaa lumi hyvissä ajoin.

Lapinpöllön pesiminen laatikoihin ja tekopesiin johtuu siitä, että hyvinä myyrävuosina niillä on pula pesäalustoista ainakin Kemi-Tornio -alueella (mm. maahan pesimistä havaittu). Pesäalustoja rakentamalla voidaan pesimistulosta parantaa sekä helpottaa pesien etsimistä ja tutkimista.

PALVELUKSEEN HALUTAAN LUONNONVARTIJOITA

Tämä vuosi on julistettu ympäristönsuojeluvuodeksi. Se tarkoittaa mm. sitä, että yksityisten kansalaisten tulisi erityisen aktiivisesti tarkkailla ympäristönsä tilaa ja osallistua ympäristönsuojelulliseen toimintaan. Myös me Pohjois-Karjalan lintuharrastajat voimme tehdä jotakin, vieläpä melko vaivattomasti.

Suomen luonnonsuojeluliiton nuorisojärjestö, Luonto-Liitto, on käynnistänyt nk. luonnonvartiotoiminnan, jonka perusideana on tarkkailla ympäristöään ja ilmoittaa sen tilasta Luonto-Liittoon. Tarkkailun kohteena ovat tietysti luonnonsuojelullisesti ja virkistyskäytön suhteen tärkeät alueet. Niistä on tehty luetteloita jotka perustuvat mm. kansallispuistokomitean mietintöön, soidensuojelun perusohjelmaan, lintuvesiluetteloon jne. Luetteloista tarkastettavat kohteet löytyvät kunnittain. Lisäksi on runsaasti muita alueita tai kohteita, joita ei ole missään luetteloissa. Tällaisia ovat mm. ne monet keskitason (tai hyvät tähän asti piilossa pysyneet) lintupaikat, joita löytyy varmasti joka kunnasta useita.

Koska me kuitenkin tulemme stajaillemaan ensi kesänäkin lukuisilla lintupaikoilla, miksi emme voisi edistää niiden säilymistä raportoimalla niistä ja niiden tilasta Luonto-Liittoon. Sieltä tieto kulkee sitten ylöspäin.

Raportointi tapahtuu erityisillä kaavakkeilla. Ne ovat hyvin yksinkertaisia ja nopeasti täytettäviä. Niissä tulee ilmoittaa kohteen nimi, sijainti, selostaa mikä paikassa on luonnonsuojelullisesti arvokasta, luonnontilan aste sekä kertoa mahdollisesta tuhoutumisuhkasta. Kaikkein arvokkaimpia esim. lintupaikkojen suhteen olisivat pesimälaji + määrä ynnä muuttolaji + määrä -selvitykset. Nämä selvitykset voivat olla täysin suuntaa antavia, ei tarvitse pyrkiä täydellisyyteen.

Kaavakkeita ja neuvoja saa Savo-Karjalan luontopiiri ry:n P-K:n luonnovartiovastaavalta (= minä) soittamalla numeroon 631098 mieluiten iltaisin tai kirjoittamalla osoitteeseen: Mäntytie 1 83700 Polvijärvi. Myös tiedot luetteloiduista kohteista löytyvät samasta osoitteesta.

Aktiivista luonnovartiokesää toivoen Petri Hottola

TIEDONANTO

MYÖHÄINEN HEMPON *Acanthis cannabina* PESINTÄ

Keskipäivällä 12.8.1979 löysin Joensuun Niinivaaralta orapihlajasta valmiiksi rakennetun hempon pesän. Koiras lauloi tuolloin pesän lähistöllä ja naaras oli löydettäessä pesän äärellä ilmeisesti rakennuspuhhissa. 3.9. pesässä oli viisi noin viikon ikäistä poikasta, jotka kaikki olivat pesässä myös 10.9. Vielä 13.9. pesästä löytyi kolme lähtövalmista poikasta. Elokuun puolivälissä vallitsi hyvin lämmin sää, mikä on ilmeisesti vaikuttanut pesinnän myöhäiseen aloittamiseen.

Jouni Pursiainen

VALOKUVAUSKILPAILUN 1978 - 1979 TULOKSET

Järjestimme v. 1978 valokuvauskilpailun jäsenillemme. Kun osanotto osoittautui alkuun laimeaksi, jatkettiin kilpailuaikaa kolmella kuukaudella v. 78 joulukuusta v. 79 helmikuun loppuun. Tämä lisäksi hieman osanottoa. Kilpailun raati Raimo Heimonen, Heimo Johansson ja Reijo Lievonen suorittivat arvostelun poimien noin sadan kuvan ja 13 eri kuvaajan joukosta seuraavat kuvat/kuvaajat kärkisijoille:

A. Mustavalkeat kuvat

1. Kari Varonen "Teerenpeliä" (4 kuvan sarja)
2. Harri Kontturi "Punakuirit"
3. Harri Kontturi "Jäähyväiset" (2 kuvan sarja)

B. Diat

a) Lintuharrastus

1. Aki Kinnunen "Lintuvalokuvaaja"
2. Kari Varonen "Rengastaja"
3. Tuomo Eronen "Pöntötys" (3 kuvan sarja)

b) Lintu ja ympäristö

1. Tuomo Eronen "Kuikka"
2. Kari Koskela "Kaverukset"
3. Aki Kinnunen "Ampuhaukka"

Kunkin sarjan paras palkittiin Erä-Urheilun ja Kuvasillan lahjoittamilla palkinnoilla (urheilulaukku, hedelmämälja, 30 m filmiä). Lisäksi kaikkien osallistuneiden kesken arvottiin puukko. Onnetar suosi Jorma Voutilaista. Parhaita kuvia julkaistaan Siipirikossa (valitettavasti diat eivät pääse mustavalkeina oikeuksiinsa), ja niistä otettuja duplikaatteja käytetään yhdistyksen diasarjoissa. Kiitämme kaikkia osallistuneita.

"Lintuvalokuvaaja" (Valok. Aki Kinnunen)

MÄÄRITYSPÄHKINÄ

Viime pähkinän lajit eivät olleet kumpikaan maakuntamme pesimälintuja, mutta verraten tavallisia muuttovieraita kevään syksyyn sopivilla kahlaajarannoilla. Molemmat olivatkin kahlaajia, jotka J. Hyttinen on kuvannut Höytiäisen kanavalla.

Vasemmanpuoleinen lintu oli vanha lapinsirri. Kuvasta ei näy jalkojen pituus, ei myöskään väri. Kuitenkin esim. ympäröiviin kasveihin verrattuna huomaa, että lintu on pieni, aika matalakoipisen näköinen. Nokka on suora ja lyhyt, tuskin pään pituinen. Koko yläpuoli (pää, selkä, siipien päällystät) on melko tumma, ilman selviä vaaleita täpliä tai höyhenten reunoja. Sen sijaan hartioiden seuduilla näkyy vanhalle linnulle tyyppillisiä tummia täpliä, joiden määrä kuitenkin vaihtelee yksilöllisesti. Kaulan sivut ja rinta ovat myös varsin tummat, pitkittäisviiruiset; raja rinnan ja valkeahkon alapuolen välillä on aika jyrkkä.

Oikeanpuoleinen lintu oli nuori tylli. Maassa olevien nuorten tyllien ja pikkutyllien erottaminen ei ole yhtä helppoa, kuin vanhojen lintujen, joiden selvät, lajityypilliset pään kuviot ja värit näkyvät hyvin. Myös nuoria lintuja tarkasteltaessa kannattaa kiinnittää huomio pään kuvioiden. Tyllin valkeahko, melko jyrkkärainen otsavyö jatkuu joko yhtenäisenä valkeahkona silmäkulmanjuovana pitkälle silmien taakse (kuva 1) tai eräillä yksilöillä juova katkeaa silmien yläpuolella, mutta silmien takana on kuitenkin vaalea laikku (kuva 2), joka nuorelta pikkutylliltä (kuva 3) puuttuu. Myös pikkutyllin otsa on muuta päätä vaaleampi, mutta väriraja on paljon epäselvempi. Lisäksi tyllin silmän ympäristön höyhenet ovat hyvin tummat, joten silmä ei erotu kunnolla, kun taas pikkutyllin vastaavat höyhenet ovat vaaleammat ja niinpä silmä näkyy huomattavasti selvemmin tummana "pallona" ja tätä piirrettä vielä vaalea silmärenkas korostaa. Molempien lajien nuorten lintujen nokka on tumma, lähes musta. Tyllin nokka on kuitenkin paksumpi, suhteellisesti lyhyempi, pikkutyllin taas kapeampi, terävemmän näköinen ja suhteellisesti pitempi. - MK.

KORJAUS

SIIPIRIKOSSA 2/1979 sivulla 35 "Syysmuuton kulku 1978 Pohjois-Karjalassa"-kirjoituksessa havainnoitsijaluettelossa tulee nimen Hannu Riikonen olla Hannu Räsänen.

"Kuikka" (Valok. Tuomo Eronen)

MÄÄRITYSPÄHKINÄ

Kuva otettu elokuussa

JOUKKOJULKAISU

S I I P I R I K K O Vol. 6 1979

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Sisälllys	Sivu
Erola Reijo. Atlaskuulumisia	24
Eskelinen Olavi. Metson soitimella	55
Juvonen Arto, Jouni Pursiainen ja Hannu Räsänen. Kevätmuuton kulku 1978 Pohjois-Karjalassa	1
Kapanen Matti. Syksyn 1978 vaelluslinnut	45
Kapanen Matti. Rariteetit 1978 Pohjois-Karjalassa	67
Koskela Kimmo. Pöllöt 1978 Pohjois-Karjalassa	15
Lappi Esko. Havaintoja heinäkurpasta (Gallinago media) Lieksasta.	88
Leivo Mauri. Yhteismuutonhavainnointi Pohjois-Karjalassa keväällä 1978	10
Lemmetyinen Ilkka. Käyntikirjan kertomaa	52
Liimatta Paavo. Kuinka löytää rariteetteja Pohjois-Karjalasta ...	75
Liimatta Paavo ja Mauri Leivo. Syysmuuton kulku 1978 Pohjois-Karjalassa	35
Pursiainen Jouni. Muuton tarkkallusta Mulossa alkusyksyllä 1978..	49
Pursiainen Jouni. Pedot syksyllä 1977	51
Varonen Kari. Pohjois-Karjalan yölaulajat 1978	19
Satunnaisvieraana (harmaasirkku)	20
Satunnaisvieraana (pikkutiira, isohaarahaukka)	57,59
Satunnaisvieraana (mustakaularastas)	91
Määrittämisspähkinä	63,94
Tiedonantoja	22,59
Vetoamus uikuista	21
ARK tiedottaa	93
 Sekalaista	
Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y:n toimintakertomus vuodelta 1978	25
Toimintasuunnitelma vuodelle 1979	26
Talousarvio vuodelle 1979	27
Höytiäisen kanavan "lintuaseman" pystytys	28
Tiedotuksia	30,60
Vol 1978	32
Ohjeet havaintojen kokoamiseksi ja lähettämiseksi Siipirikoon ..	takak. 1/1979
Yhdistyksen kirjastosta	61
Siipirikko kaipaa	62
Ilmoituksia	64